

На основу члана 43. став 3. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС и 44/14), на предлог Републичког завода за статистику,

Влада доноси

ЗАКЉУЧАК

1. Усваја се Програм стратешких праваца развоја званичне статистике и модернизације Републичког завода за статистику, који је саставни део овог закључка.

2. Овај закључак, ради реализације, доставити Републичком заводу за статистику и Министарству финансија.

05 Број: 050-12489/2016-1
У Београду, 29. маја 2017. године

В Л А Д А

Тајност преписа оверава
ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР
Новак Неђић
Новак Неђић

ПРЕДСЕДНИК

Александар Вучић, с.р.

4100317.026/4

Програм стратешких праваца развоја званичне статистике и модернизације Републичког завода за статистику

I. Увод

Подаци и информације званичне статистике увек су веома актуелни и потребни, а у последње време додатно добијају на значају интензивирањем активности у вези са процесом приступања Републике Србије Европској унији. Поред тога, усмереност Владе на економску проблематику, као и општа заинтересованост јавности за конјунктурна, социо-економска кретања, повећала је тражњу за статистичким подацима, чиме је извршен позитиван утицај на Републички завод за статистику (у даљем тексту: Завод), као носиоца система званичне статистике и „власника” огромног фонда најразноврснијих података.

Како би у потпуности испунио своју улогу, Завод је унапредио квалитет, повећао разноликост података и информација и убрзао њихову „испоруку” корисницима, уз истовремено јачање аналитичке компоненте. Међутим, проблеми који су се појављивали у реализацији различитих захтева недвосмислено су указивали на неопходност даљег развоја и модернизације Завода.

Основни разлози за модернизацију Завода су нове тенденције у прикупљању статистичких података (широко коришћење административних извора и „BIG DATA“) и квалитативно нови захтеви за статистичким информацијама, посебно од Владе Републике Србије и Министарстава, као и уклапање у стратегију Европског статистичког система (ЕСС) изложено у документу „Визија ЕСС 2020“.

Завод је већ дуго суочен са потешкоћама у реализацији развојних активности уопште услед свог статуса, који не омогућава реализацију координационе улоге у статистичком систему, утицај на методолошка решења у значајним административним регистрима и базама података и онемогућава вођење одговарајуће кадровске политике.

И поред постојеће стратегије развоја званичне статистике, која је саставни део Одлуке о програму званичне статистике у периоду 2016–2020. године („Службени гласник РС”, број 55/15), наметнули су се неки нови правци развоја, који би у великој мери требало да подигну ефикасност и квалитет рада Завода и утичу на свеобухватност, правовременост и рационалност у прикупљању, обради, анализи и дисеминацији статистичких података и информација.

Званична статистика и Завод, као њен носилац, треба да представљају свеобухватан информациони систем базиран на квантитативним подацима из свих области јавног живота, који, коришћењем статистичке методологије, информатичко-комуникационе технологије и статистичко- предметне анализе, ставља, на једноставан и приступачан начин, резултате статистичких истраживања на располагање најширем кругу корисника, од државних и научних институција, универзитета, пословних субјеката, медија, друштвених организација до најшире јавности.

Завод је на добром путу да оствари наведени циљ (признање Канцеларије за Европске интеграције за најбоље оцене на скринингу), али је неопходна модернизација Завода у смислу промене статуса и везивања за Народну Скупштину Србије, чиме би се подигао ниво

ефикасности и квалитета рада и обезбедила реализација основних стратешких праваца, односно циљева:

1. Завршетак хармонизације са Европским статистичким системом,
2. Развој методолошко-аналитичког сектора,
3. Развој система регистара,
4. Примена модерне технологије,
5. Кадровско реструктурирање и високостручно обучавање, и
6. Обезбеђивање независности.

Неопходно је прво остварити шести па пети циљ, да би се успешно остварили и остали циљеви. Приоритет свих активности на постизању наведених циљева је измена закона о званичној статистици која би омогућила промену статуса и јачање независности и координационе улоге у статистичком систему. Након доношења измењеног закона уследила би израда статута Државног завода за статистику и прилагођавање организације наведеним циљевима. Сваки од постављених стратешких циљева подразумева израду програмских и планских докумената у различитим периодикама.

Проналажење најбољих кадровских решења треба да буде сталан процес, чије успешно остваривање зависи од могућности флексибилног вођења кадровске политике, што укључује систем мотивисања (лична примања), прилагођавања организације и систематизације радних места, систем напредовања и систем пријема и отпуштања.

Независност коју гарантује институционални положај националне статистичке институције један је од темељних принципа савремених статистичких органа у свету и основних захтева Евростата за званичне статистике земаља чланица. Неопходно је да и Завод, као носилац званичне статистике, има статус који гарантује равноправан положај и утицај у домену обезбеђивања статистичких података и информација.

II. Садашње стање

Завод функционише као посебна стручна организација у систему државне управе Републике Србије, са добро организованом производњом статистичких података.

Завод је достигао висок професионални ниво у прикупљању и обради података, организацији великих статистичких истраживања и реализацији међународних пројеката, који захтевају посебан систем вођења и администрације.

Петогодишњи програми и годишњи планови се редовно и у року реализују, као и низ посебних пројеката финансираних од стране међународних организација (ИПА фондови ЕУ, УНДП, УНИЦЕФ, Светска банка, СИДА и др.).

Успешно су окончане и две велике статистичке акције: Попис становништва, домаћинства и станова 2011. и Попис пољопривреде 2012.

Завод је добро опремљен информатичком опремом и има модерну штампарију, а мрежа која се састоји од 15 подручних одељења широм Републике Србије омогућава ефикасно прикупљање података на терену и информисање корисника на локалном нивоу.

Пошто је уочио потребу Владе за коњунктурним економским индикаторима, Завод од почетка прошле године, на месечном нивоу, обезбеђује сет најважнијих економских показатеља

уз одговарајућу статистичко-предметну анализу, а, у последње време, проширен је сет података и уведена додатна комплексна анализа резултата.

III. Развојне активности

Основни циљ Завода је да постане једна од водећих европских институција у области статистике, а да истовремено задржи високу позицију међу државним институцијама у земљи. За постизање овог циља потребно је, пре свега, ојачати аналитички апарат и проширити скуп информација из административних извора, између осталог, и формирањем нових административних регистара.

Ове две активности захтевају одговарајуће специјализоване стручњаке, математичаре и економисте, као и одговарајућу стручну надградњу.

Генерално, решавање кадровског питања је кључ успешне реализације постављених циљева, те је веома значајно да Завод у што већој мери има слободу у његовом решавању. Постојећи прописи у знатној мери онемогућавају ефикасну кадровску политику.

IV. Завршетак хармонизације са Европским статистичким системом

Припремајући се за пријем Републике Србије у Европску унију, Завод врло активно ради на хармонизацији званичне статистике са Европским статистичким системом (ЕСС). Ово значи преузимање стандарда и добре праксе, као и укључивање у реализацију визије ЕСС 2020.

Веома успешно је завршен процес скрининга у 2014. години и Завод је спреман за отварање Преговарачког поглавља 18, које се односи на званичну статистику.

Визија ЕСС 2020 садржи четири главне тачке:

1. Подизање квалитета статистичких процеса и података уз максимално коришћење нових технологија;
2. Статистичко праћење феномена глобализације са економског и финансијског аспекта, уз задовољавање све већих потреба за статистичким подацима на националном и регионалном нивоу;
3. Рационализација трошкова прикупљања података и смањење оптерећења давалаца података – веће коришћење административних извора и статистичких метода и модела процене статистичких резултата;
4. Обезбеђивање квалитетних и правовремених статистичких индикатора неопходних за доношење одлука и успешно управљање економијом на свим нивоима.

Предуслов за успешну реализацију јесте постојање квалитетног и добро организованог статистичког система на челу са независном статистичком институцијом са јасно дефинисаном улогом координатора и националног представника у Европској унији, односно Евростату.

V. Развој методолошко-аналитичког сектора

Статистичка методологија и анализа представљају најкомплекснији део статистичког система. Методологија је основа за реализацију статистичких истраживања, а анализа омогућава квалитетно тумачење и коришћење статистичких података и информација.

Рационалан приступ прикупљању података на терену намеће све веће и квалитетније коришћење различитих метода узорка, као и њихово стално унапређивање.

Статистичка анализа, која се користи у свим областима статистике, више није довољна када је реч о економским појавама и процесима. Званична статистика је морала да почне и са статистичко-предметном анализом, јер је једина упозната са изворима и настанком података – предметом анализе.

За овај сектор је врло важан квалитетан математичко-економски кадар, који мора да прати развој у области статистике и економије ради сталног усавршавања.

VI. Развој система регистара

Један од трендова у ЕСС јесте све обимније коришћење административних извора, односно административних регистара. У поређењу са Европском унијом, у Републици Србији не постоји довољно административних регистара, а постојећи су углавном увођени без неопходних консултација, те су често тешко употребљиви за преузимање и размену података.

Завод има искуство у вођењу административних и статистичких регистара. Он је и велики корисник административних регистара. Ове чињенице поткрепљују потребу да Завод преузме активну улогу у увођењу и вођењу административних регистара, као и методолошкој координацији рада на регистрима које има или ће имати Република Србија.

Једна од улога Завода била би и методолошка координација увођења и вођења великих и значајних административних регистара. Сврха наведеног је једноставно преузимање и размена података, што би се омогућило коришћењем стандардних идентификација, дефиниција и класификација.

Треба поменути и Регистар становништва, као један од најважнијих регистара у Европи, који у Републици Србији још није формиран. Завод може дати пун допринос његовом оснивању, а директно је заинтересован, имајући у виду да су припреме за следећи попис становништва почеле, те да би у њему битну улогу имао Регистар становништва.

Један од планова Завода је и увођење Регистра корисника јавних средстава, који би требало да допринесе успешнијем праћењу економских и финансијских кретања.

VII. Примена модерне технологије

У данашње време, технолошке иновације у области статистике подразумевају спој рачунарске и комуникационе технологије, односно хардвера (рачунари, скенери, штампачи, лаптопови, таблети, мобилни телефони и сл.) и софтвера (системског, апликативног и комуникационог, као и интернет и оперативни системи за мобилне телефоне).

Завод је, традиционално, пратио развој информатичко-комуникационе технологије, користећи је за обраду података, а сада у свим фазама, од прикупљања података (веб-

апликације, таблети, лаптопови на терену) до дисеминације резултата (путем интернета, веб-презентација, имејла, Интранета, USB-а, CD-а и сл.).

Имајући у виду да се ова област најбрже развија, Завод има обавезу да стално прати трендове и обнавља ресурсе, при чему је ово и финансијски захтевна активност.

У том циљу, Завод користи ИПА фондове за повремено иновирање ИКТ опреме, али је неопходно да има улагања и из сопствених средстава.

Зато је битно да Завод учествује и у комерцијалним пројектима, како би остварио додатна средства за улагање у опрему и логистичке потребе, али и за мотивацију најстручнијих кадрова.

VIII. Кадровско реструктурирање

Квалитетни кадрови су кључ успешне реализације наведених циљева. Завод не располаже довољним бројем запослених лица одговарајуће стручности (закључак мисије Евростата), тако да је један број запослених кадрова потребно заменити и, што је нарочито значајно, треба повећати број извршилаца.

У највећој мери недостају математичари и економисти, и то статистичког, економетричког и финансијског профила.

Посебну пажњу треба посветити обучавању, како у Заводу тако и ван њега, нарочито на специјализованим обукама под окриљем Евростата, као и у европским државама са одличном развијеним системом статистика (Шведска, Француска и др.), што се у пракси већ примењује.

Међународна сарадња, поготово сарадња са суседним земљама, представља важну полазну основу за стручно усавршавање кадрова, јер се на овај начин представници Завода појављују и као едукатори у областима за које су специјализовани (БиХ, Црна Гора).

IX. Независност

Не само да међународни стандарди и захтеви Европске уније прописују да се обезбеди независност државне статистике већ је то и у протеклом периоду било у пракси развоја статистике у Србији. Само се на тај начин ствара гарант објективности, без обзира што није немогуће бити објективан и са много слабијом заштитом независности. Из тог разлога, мора се пронаћи решење које ће гарантовати дугорочну институционалну независност, а које ће бити у складу са европским стандардима.

X. Закључак

Пред Заводом стоје бројни задаци које треба решити у релативно кратком времену.

Завод је својим досадашњим резултатима, како на пољу европских интеграција тако и успешном реализацијом великих статистичких акција, тј. редовних статистичких истраживања и посебних, међународно финансираних пројеката, показао да поседује потенцијал и да је, уз малу помоћ државних институција, спреман и способан да координира систем званичне државне статистике и успешно решава све задатке.

Услов за горе наведено је обезбеђивање таквог положаја Завода који претпоставља одређену слободу и флексибилност у пословима које обавља, а пре свега, независност у свом деловању.

Једини начин да се то у највећој мери оствари јесте усвајање новог Закона о статистици, којим би се дефинисао статус Завода као Државног завода за статистику, везаног за Народну скупштину и њена тела.

Овакво решење је у потпуности у складу са препорукама Европске уније да званична статистика и њен носилац (у нашем случају Завод) треба да буду објективни и непристрасни, тј. независни у односу на носиоце текуће политике, али и максимално у функцији подршке те исте политике.

Директор

Др Миладин Ковачевић